

Sygn. akt V KK 299/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wełpa

w sprawie **J. N.**

skazanego z art. 178a § 4 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 27 października 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 24 października 2013 r.,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w zakresie orzeczenia o karze grzywny wymierzonej na podstawie art. 71 § 1 k.k.,**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

J. N. został oskarżony o to, że: w dniu 7 lipca 2013 r., około godz. 18.00 w S. prowadził na drodze publicznej - ul. G. samochód marki Mitsubishi Colt, nr rej.[...], będąc w stanie nietrzeźwości - 0,53 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, nie stosując się przy tym do orzeczonego przez Sąd Rejonowy w M. wyrokiem z dnia 19 marca 2007 r., sygn. akt ... 657/06, zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 lat, obowiązującego od 10 września 2007 r. do 10 września 2013 r., przy czym czynu tego dopuścił się będąc skazanym wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 19 marca 2007 r., sygn. akt ... 657/06, za czyn z art. 244 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w G. z dnia 29 czerwca 2009 r., sygn. ... 90/09, obejmującym wyrok Sądu Rejonowego w G., sygn. akt ... 32/09, skazujący J. N. za czyn z art. 244 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności i przed upływem 5 lat od odbycia kary w okresie od warunkowego zwolnienia w dniu 24 listopada 2010 r., tj. o przestępstwo określone w art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Akt oskarżenia został w tej sprawie skierowany do Sądu Rejonowego w G. dnia 21 sierpnia 2013 r. (k.32-33). Podczas rozprawy w dniu 24 października 2013 r. oskarżony przyznał się do dokonania zarzucanego mu przestępstwa, zaś obrońca w jego imieniu złożył wniosek o skazanie w trybie art. 387 § 1 i 2 k.p.k. bez przeprowadzenia postępowania dowodowego i wymierzenie J. N. kary 5 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary grzywny w wysokości 100 stawek dziennych, po 15 zł każda oraz orzeczenie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat. Prokurator obecny na rozprawie zaakceptował powyższy wniosek (k. 48 - 49).

W związku z tym Sąd Rejonowy w G. nie dostrzegając, że wniosek obrońcy w zakresie postulowanej kary grzywny został złożony z obrazą prawa materialnego, albowiem sankcja zamieszczona w art. 178a § 4 k.k. przewiduje możliwość orzeczenia tylko kary pozbawienia wolności, wyrokiem z dnia 24 października 2013 r., sygn. akt ... 806/13, oskarżonego J. N. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z ustaleniem, że oskarżony odbywał karę pozbawienia wolności do warunkowego przedterminowego zwolnienia w dniu 14 kwietnia 2010 r., tj. przestępstwa z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to

na podstawie tych przepisów wymierzył mu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności. Nadto w oparciu o art. 42 § 2 k.k., orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 5 lat, zaś na podstawie art. 71 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 15 zł każda. Jednocześnie zwolnił oskarżonego od obowiązku zapłaty kosztów sądowych, obciążając nimi Skarb Państwa (k. 50).

Wyrok ten uprawomocnił się bez kontroli instancyjnej w dniu 1 listopada 2013 r. (k. 62), jednak został zaskarżony kasacją przez Prokuratora Generalnego na korzyść J. N. w części dot. orzeczenia o karze grzywny.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. Prokurator Generalny zarzucił wyrokowi Sądu Rejonowego w G. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego, to jest art. 387 § 2 k.p.k. i art. 71 § 1 k.k., polegające na uwzględnieniu przez Sąd wadliwego wniosku obrońcy oskarżonego, któremu nie sprzeciwił się prokurator i wymierzeniu J. N. za popełnienie czynu z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. bezwzględnej kary 5 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary grzywny na podstawie art. 71 § 1 k.k., podczas gdy wymieniony przepis daje podstawę do wymierzenia kary grzywny jedynie w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności i tylko wówczas, gdy wymierzenie jej na innej podstawie nie jest możliwe.

Powołując się na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze i umorzenie w tym zakresie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się zasadna w stopniu oczywistym i podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Podniesiony w kasacji zarzut okazał się w całości zasadny albowiem skarżący trafnie podniósł, że zaskarżony wyrok, który zapadł trybie konsensualnym przewidzianym w art. 387 k.p.k., został wydany z rażącym naruszeniem art. 387 § 2 k.p.k. i art. 71 § 1 k.k.

W realiach przedmiotowej sprawy wniosek obrońcy o wydanie wyroku

skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie J. N. za czyn z art. 178a § 4 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. kary 5 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 15 zł każda, złożony w imieniu tego oskarżonego na rozprawie w dniu 24 października 2013 r., w momencie zakończenia pierwszego przesłuchania J. N., zaaprobowany przez prokuratora, nie mógł zostać uwzględniony przez Sąd Rejonowy, bowiem przypisany oskarżonemu czyn z art. 178a § 4 k.k. zagrożony jest tylko karą pozbawienia wolności, w wymiarze od 3 miesięcy do 5 lat. Zatem, wykluczone jest orzeczenie za to przestępstwo kary grzywny samoistnej określonej w art. 33 § 1 k.k. Sąd *meriti* wymierzając oskarżonemu karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania nie mógł orzec za ten czyn obok tej kary także kary grzywny kumulatywnej na podstawie art. 33 § 2 k.k., gdyż przestępstwo z art. 178a § 4 k.k. nie jest czynem popełnionym w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub czynem, którego skutkiem jest uzyskanie takiej korzyści. W analizowanej sytuacji wyłączona była również możliwość wymierzenia kary grzywny na podstawie powołanego przez Sąd Rejonowy art. 71 § 1 k.k., albowiem grzywna orzekana z mocy tego przepisu ma charakter akcesoryjny i związana jest ściśle z zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności, skoro z treści art. 71 § 1 k.k. jednoznacznie wynika, że orzeczenie przewidzianej w nim kary grzywny dopuszczalne jest tylko w wypadku wymierzenia kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, w sytuacji gdy wymierzenie grzywny na innej podstawie nie jest możliwe (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2013 r., V KK 10/13, Prok.i Pr.-wkł.2013/6/7).

Sąd, rozstrzygając wniosek oskarżonego lub jego obrońcy o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie oskarżonemu określonej kary lub środka karnego bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, jest przede wszystkim zobowiązany sprawdzić zaistnienie w konkretnej sprawie warunków dopuszczalności uwzględniania tego wniosku przewidzianych w art. 387 § 1 i 2 k.p.k. Jednocześnie treść wskazanych przepisów nie daje sądowi możliwości wymierzenia kary innej niż proponowana we wniosku o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej, jaka została zaakceptowana przez uprawnionych uczestników tego postępowania. Z drugiej strony oskarżony lub jego obrońca w

ramach wskazanego trybu konsensualnego nie ma możliwości wynegocjowania takich warunków wymiaru kary, bądź środków karnych, jakie nie są dopuszczalne w odniesieniu do zarzucanego oskarżonemu przestępstwa w przepisach prawa karnego materialnego. Dlatego wówczas, gdy zgłoszony przez oskarżonego lub jego obrońcę wniosek tychże unormowań materialno-prawnych nie respektuje, niewątpliwą powinnością sądu jest albo uzależnienie uwzględnienia wniosku od dokonania w nim stosownej zmiany (art. 387 § 3 k.p.k.), albo też rozpoznanie w dalszym ciągu sprawy na zasadach ogólnych.

Tak też powinien postąpić Sąd Rejonowy w sprawie niniejszej, skoro obrońca złożył wniosek o wymierzenie oprócz bezwzględnej kary pozbawienia wolności także kary grzywny, której orzeczenie *in concreto* było sprzeczne z przepisami prawa karnego materialnego (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 lipca 2014 r., IV KK 115/14, LEX nr 1480342, z dnia 10 czerwca 2014 r., III KK 144/14, LEX nr 1498814, z dnia 28 listopada 2013 r., IV KK 389/13, Prok.i Pr.-wkł. 2014/2/12, z dnia 15 listopada 2013 r., III KK 333/13, Prok.i Pr.-wkł. 2014/2/13, z dnia 18 kwietnia 2013 r., II KK 98/13, Prok.i Pr.-wkł. 2013/7-8/10).

Ponieważ Sąd Rejonowy w G. przeoczył to uchybienie wniosku obrońcy oskarżonego i wydając zaskarżony wyrok uwzględnił zawarte w nim propozycje rozstrzygnięcia, to w sposób rażący naruszył art. 387 § 2 k.p.k., a w konsekwencji także przepis art. 71 § 1 k.k., które to naruszenie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Analizując z kolei wniosek kasacyjny Prokuratora Generalnego w kontekście art. 118 k.p.k. należy stwierdzić, że skarżący postulując w nim o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze odnosił go jedynie do orzeczenia o karze grzywny, skoro tak oznaczył granice zaskarżenia wyroku Sądu *meriti*. Do takiej konkluzji prowadzi również treść podniesionego zarzutu kasacyjnego, z którego wprost wynika, że uchybienie Sądu *meriti* ograniczyło się jedynie do uwzględnienia wniosku obrońcy w zakresie orzeczenia oskarżonemu kary grzywny wbrew dyspozycji art. 71 § 1 k.k. Natomiast wymierzona J. N. bezwzględna kara 5 miesięcy pozbawienia wolności była zgodna z wnioskiem obrońcy, została zaakceptowana przez prokuratora i pozostawała w granicach sankcji przewidzianej za przestępstwo z art. 178a § 4 k.k., a zatem jej

orzeczenie było możliwe w ramach trybu przewidzianego w art. 387 k.p.k., podobnie jak zastosowanie na podstawie art. 42 § 2 k.k. proponowanego przez obrońcę środka karnego.

Niewątpliwie Prokurator Generalny mógł zaskarżyć wyrok Sądu Rejonowego w całości oraz wnioskować w kasacji o jego uchylenie z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, skoro tryb konsensualny określony w art. 387 k.p.k. warunkuje jego zastosowanie w przypadku uwzględnienia całego wniosku oskarżonego, a nie tylko jego części, zaś przy braku akceptacji wniosku przez sąd skutkuje prowadzeniem sprawy na zasadach ogólnych.

Jednak ze względu na układ procesowy jaki powstał w tej sprawie na etapie postępowania kasacyjnego nie było potrzeby tak zasadniczej ingerencji w orzeczenie Sądu Rejonowego, zważywszy na treść art. 536 k.p.k. normującego granice orzekania w trybie kasacji, które w niniejszym postępowaniu zostały przez skarżącego zakreślone wyłącznie do orzeczenia o karze grzywny wydanego na podstawie art. 71 § 1 k.k., oraz ze względu na fakt, że wyrok Sądu *meriti* został zaskarżony wyłącznie na korzyść oskarżonego, co oznacza, że w ewentualnym postępowaniu ponownym funkcjonowałby pośredni zakaz *reformationis in peius*, określony w art. 443 k.p.k., który praktycznie uniemożliwiłby wymiar kary pozbawienia wolności i środka karnego na poziome innym od tego jaki został oznaczony w zaskarżonym wyroku, ponieważ orzeczenia w tym zakresie zapadły zgodnie z oczekiwaniami oskarżonego i jego obrońcy.

W związku z tym korekta zaskarżonego wyroku w postępowaniu kasacyjnym mogła się sprowadzać tylko do uchylenia orzeczenia Sądu Rejonowego w G. w części dotyczącej kary grzywny. Dlatego zbędnym było wnioskowanie w kasacji o następcze umorzenie postępowania w zakresie rozstrzygnięcia o karze, zwłaszcza że brak jest podstaw normatywnych do takiego postąpienia w powstałej sytuacji procesowej. Nie wskazuje ich również treść uzasadnienia kasacji.

Warto przypomnieć, że przepis art. 537 § 1 k.p.k. dopuszcza możliwość uchylenia zaskarżonego orzeczenia przez sąd kasacyjny bez wydawania przewidzianego w art. 537 § 2 k.p.k. orzeczenia następczego i merytorycznego

zakończenia sprawy tylko przez wyeliminowanie rozstrzygnięcia wydanego z rażącym naruszeniem przepisów prawa (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 czerwca 2014 r., III KK 140/14, LEX nr 1498813, z dnia 3 lipca 2013 r., WK 5/13 LEX nr 1331418, z dnia 19 grudnia 2007 r., V KK 404/07, R - OSNKW 2007, poz. 2959 CD a także uzasadnienie postanowienia SN z dnia 25 II 2004 r. II KK 393/03, OSNKW 2004/4/45 oraz postanowienie SN z dnia 20 II 1995 r. II KRN 256/94, OSNKW 1995/5-6/ 36).

Częściowo wadliwa redakcja wniosku kasacyjnego nie powoduje jednak, że przedmiotowa kasacja nie zasługiwała na uwzględnienie w całości, na podstawie art. 535 § 5 k.p.k., bowiem wniosek zasadniczy rozpatrywanej skargi o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze grzywny, w kontekście oceny postawionego w niej zarzutu rażącego naruszenia przepisu prawa procesowego - art. 387 § 2 k.p.k., które skutkowało obrazą art. 71 § 1 k.k., był trafny i został w całości uwzględniony przez Sąd Najwyższy w ramach oznaczonego w kasacji zakresu zaskarżenia i zgodnie z jej kierunkiem.

Trzeba podzielić stanowisko, że „...oczywistą zasadność kasacji wiązać należy przede wszystkim z oceną trafności uchybień, jakie, stosownie do obowiązku wynikającego z treści art. 526 § 1 k.p.k. oraz na podstawach wskazanych w art. 523 § 1 k.p.k., zostały w skardze podane, a które - w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 536 k.p.k.) - rozważane są przez sąd kasacyjny....” (zob. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2001 r., IV KKN 578/00, OSNKW 2001/5-6/49).

Z tych względów, orzekając w granicach wyznaczonych dyspozycją art. 536 k.p.k., Sąd Najwyższy na podstawie art. 537 § 1 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok w części dot. orzeczenia o karze grzywny wymierzonej na podstawie art. 71 § 1 k.k. Orzeczenie o kosztach oparto na podstawie art. 638 k.p.k.